

1996. június 30-án Kocsis Elemér, a Tiszántúli Egyházkerület püspöke ünnepi hálaadó istentisztelet keretében vette át a fölüjított templomot. Tóth Ferenc méltatta Szirbik Miklós művelődéstörténeti jelentőségét, fölavatta a krónikairó emléktábláját és kezdeményezte a Szirbik Miklós Társaság megalakítását.

A Belvárosi Református Egyház 2003. november 3-án hálaadó istentisztelet keretében emlékezett meg Szikszai György halálának 200., Szirbik Miklós halálának 150. évfordulójára. Ezt követően a Szikszai György–Szirbik Miklós Emlékház tábláját Konrád Zoltán lelkész avatta föl.

Szirbik Miklós szelleme ma is jelen van Jámborné Balog Tünde művészeti alkotásaiban, a makói monográfia kötetében; áthatja a református egyház hitéletét, a róla elnevezett társaság munkáját.

Tóth Ferenc

Marczali Henrik első iskolája

Százötven évvel ezelőtt 1856. április 3-án született Marczali Henrik történetíró, egyetemi tanár. A XVIII. századi magyar fejlődésről írt monográfiájában átfogó képet rajzolt az udvar és a magyar nemesség ellentétéről, Mária Terézia majd I. József politikájáról. A Magyar Nemzet Története sorozat 8. kötetét ő írta (Magyarország története 1711–1815 között). Egy önálló magyar világtörténeti összefoglalás megírására vállalkozott, 1898 és 1905 között megírta a Nagy Képes Világtörténet című munkáját. Mind Hóman Bálint, mind Szekfű Gyula az ő szemináriumában nevelkedtek.

Egyetlen életrajza sem utal arra, hogy csurgói diák volt. A Csurgón szerkesztett Belső-somogy című hetilap 1940. július 28-i száma halála után egy héttel megemlékezett róla: *„Szerkesztőségünk nemrég meg is kereste a nagynevű tudóst: mondjon el egyet-mást csurgói diákkoráról. Marczali Henrik látható örömmel tett eleget kérésünknek és ezeket mondta: – Négyéves koromban megtanultam írni és olvasni, s már nyolcéves koromban történelmi könyveket olvastam. Atyám, aki marcali rabbi volt, megkérdezte, hogy mi akarok lenni, és egyidejűleg elővette a Talmudot és a latinkönyvet, hogy válaszjak. Én latinul akartam tanulni, így lettem historikus. Nyolcéves koromban apám elvitt Csurgóra a gimnáziumba. Mielőtt felvettek, megexamináltak. Az igazgató elnevelte magát a vizsga végén, és tréfásan odaszólt atyámnak, hogy jövőre a tanári kar jobban fog felkészülni. Csurgón minden évben két osztályról vizsgáztam. Tizennégy éves koromban érettségiztem, s akkor a pesti egyetemre kerültem. Akkor még ment az ilyesmi. Tisza István gróf egyszer azt mondta nekem, hogy abban még rajta is túltettem, mert ő tizenhat éves korában került az egyetemre... Most is visszacsengenek füllinke e szavak. Marczali Henrik rengeteg történelmi művet írt, s egyetemi tanársága alatt sok kitűnő történelem-tudóst nevelt. Nevét Európa-szerte ismerték. Kedden délután helyezték örök nyugalomra a rákoskeresztúri temetőben a csurgói gimnázium egykori nagynevű növendékét.”*

A csurgói gimnázium első, az 1864/65-ös tanévről készült nyomtatott értesítője még nem közli a tanulók névsorát. A következő évi már igen, és itt már megtalálható a tanulók között, és csakugyan már a harmadik osztályban van, eredeti nevén: Morgenstern Henrik. A kéziratos „Értesítő”-ek pontosan, évente kétszer, félévkor és év végén közölték az osztálynévsorokat. 1865/66-ban kétszer is szerepel Morgenstern Henrik neve. A húsz III. osztályos tanuló közül a 11. volt az osztálynévsorban. Osztálytársai neve mellett félévkor 2,5 volt a tanulás éveként megnevezve, ő 1,5 évig tanult, tehát az első évben két osztály anyagából vizsgázott. Születési évét egy évvel korábbra tették, valószínűleg kegyes csalásként, hogy nyolcévesen beiratkozhasson.

Dr. Horváth József